

Урок родного (осетинского) языка в 5 классе
учителя МБОУ СОШ №1
им. Героя Советского Союза Г.В. Пасынкова г.Ардона
Бигаевой Марины Барсбиевны.

Урочы темæ: Куыст-цардæн фæрæз, куыстæн аргъ кæнын фæраз.

Грамматикон темæ: Номдар.

Урочы нысæнттæ:

1. Базонгæ кæнын номдарты нысаниуæгимæ, йæ грамматикон æууæлтимæ.
2. Бакусын дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл.
3. Ахуырдаутæн рæзын кæнын фæллоймæ уарзондзинад, фæллой кæнынмæ тырнындынад.

Урочы эпиграф: Именно в труде, и только в труде, велик человек, и чем горячее его любовь к труду, тем более величествен сам он, тем продуктивнее, красивее его работа. (М.Горький)

Урочы хуыз: ног æрмæг амоныны урок.

Урочы фæлгонц: слайдтæ.

Урочы цыд:

I. Бацæттæгæнæн рæстæг.

II. Рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын.

-абон уын уæ хорз куысты фæдыл уын уардзынæн житонтæ ирон алфавиты дамгъæтæй, кæцытæ урочы кæрон уæ бон уыдзæн байвын бæрæггæнæнтыл.

-Ныртæккæ бакæсдзыстæм Хетæгкаты Къостайы фыст æмдзæвгæ «Кæмæн цы???»-мæ гæсгæ мультимедиа. Сымах бацархайут бахъуыды кæнын фылдæр дзырдтæ. (куыст, фос, хос, зад, кад, цæф, кæф)

-Цавæр ныхасы хаймæ хауынц?(Номдармæ)

-Куыд бамбæрстат, афтæмæй нæ грамматикон темæ уыдзæн номдар, баст фæллойы темæимæ.

Эпиграфæн райстон М.Горькийы ныхæстæ .

«Именно в труде, и только в труде, велик человек, и чем горячее его любовь к труду, тем более величествен сам он, тем продуктивнее, красивее его работа».

III. Ног æрмæгыл куыст.

Тетрæдты ныффиссын нымæц, темæ.

-Нæ зæрдыл ма æрлæууын кæнæм, номдар цы у, уый. Дæнцæгтæ æрхæссын фæллойы темæйыл. Тетрæдты сæ ныффиссын.

1. Цæмæй хуыздæр бамбарат номдары нысаниуæг, уый тыххæй ахъазæм хъазт «æмбæхст дзырд»-æй.

Слайдты нывтæ: хæринаггæнæг, скъоладзау, дохтыр, скъола, ахуыргæнæг.

Хæринаг чи кæны?	Хæринаггæнæг.
Скъоламæ чи цæуы?	Скъоладзау.
Рынчынтæ чи дзæбæх кæны?	Дохтыр.
Скъоладзаутæ кæм ахуыр кæнынц?	Скъолайы.
Скъоладзауты чи ахуыр кæны?	Ахуыргæнæг.

**Номдар хуыйны, предметы ном цы ныхасы хай фæамоны,уый.*

2. Фæрстытæ чи? цы? кæцы дзырдтæм дæттæм. Цавæр хицæндзинад ис уырыссаг æвзагимæ?

Рæстæг, уалдзæг, мад, куыдз, сæрд, дохтыр, арв, ахуырдау, кусæг, цырыхъхъ, салдат, дарæс, цард, фырт, мад.

Кæд дзырд чи?-йæн дæтты фарст, уæд иу къухæмдзæгъд кæнут, кæд цы?, уæд та- дыууæ.

**Фарст чи? лæвæрд цæуы, адæймагты нæмттæ цы номдартæ февдисың, уыдонмæ; цы? та лæвæрд цæуы, адæймагæй фæстæмæ, æндæр предметтæ цы номдартæ фæнысан кæның, уыдонмæ.*

3. **Слайд.** 2 цæджындзы дзырдтæ. 1-аг –иумæйаг дзырдтæ, 2-аг- сæрмагонд дзырдтæ. Цы сæм ис иумæйагæй?(сты номдартæ, иу.н.) Хицæн та цæмæй кæның?(иутæ сты иумæйаг, иннæтæ- сæрмагонд)

цот

дзыллæ

æвзаг

фæллой

кад

Ирыстон

Терк

Æрыдон

Фатимæ

Джимара

**Иумæйаг номдартæ сты бирæ иумыггаг предметы нæмттæ. Сæрмагонд номдартæ сты, хицæн предметтыл цы нæмттæ ис се мхуызон предметтæй сæ хицæн кæныны тыххæй,уыдон. Сæрмагонд номдартæ фыссын хъæуы стыр дамгъæйæ.*

4. Куыд зонæм, афтæмæй нымæцмæ гæсгæ хауæнтæ алы бæстæты дæр сты алыхуызон.Зæгъæм, ирон æвзаджы ис 8 хауæны, уырыссаг æвзаджы-6 хауæны, финаг æвзаджы-15 хауæны, венгераг-22 хауæны æмæ аф.д.

Ныртæккæ байхъусдзыстæм аргъау хауæнты тыххæй, сыхах та сæ базонут, кæцыйы кой цæуы, уый.

Байхъусæм ма хауæнты тыххæй аргъаумæ. Базонут, кæцы хауæны кой цæуы, уый.

Слайд.

Нæма райгуырд, афтæмæй хъуыды кодтой, цы ном ыл сæвæрой, æмæ йыл сæвæрдтой ...(Н). Райгуырд æмæ ссис ...(Г). Гыццылæй йæм-иу цы арбахауд, уымæй -иу хай кодта иннæтæн. ...(Д). Фæлæ ахæм дæсны ссис æмæ иртæста хорз æвзæрай, уымæ гæсгæ йæ схуыдтой ...(И).Уый фæстæ сдынджыр æмæ райдыдта алцыдæр аразын, схуыдтой йæ ...(А). Тынг æмгарджын уыд, йæ мбæлттыл уыд æнувыд æмæ йæ уымæ гæсгæ схуыдтой ...(Æд.б.). Цæдисæй цардис йæ хæлæрттимæ, æмæ йæ схуыдтой...(Ц) æмбал. Уый йæ ххуыс алкæмæн дæр лæвæрдта, йæ хорз миниуджыты тыххæй йæ схуыдтой ...(Х).

Номдар фæллой атасындзæг кæнын хауæнты фæрстытæм гæсгæ.

**Номдартæ ивың хауæнтæм гæсгæ. Алы хауæнмæ дæр сæвæраен вæййы бæлвырд фæрстытæ.*

5. Чиныгимæ куыст. 270-æм фæлтæрæн. Бакæсын æмдзæвгæ «Фæллой».

1.Цы фæдзæхсы поэт махæн.

2.Бамбарын кæнут бæрæггонд дзырдты нысаниуджытæ.

3.Рафыссын бæрæггонд дзырдтæ æмæ сæ сæвæрын бирæон нымæцы.

Дзырдтæ иууон нымæцы куы фæвæййың дывæргонд кæнæ дыгай алыхуызон æмхъæлæсонтæй, уæд сæ бирæон нымæцы формæйы фæсæфтуан **т-йы разæй араг æвæрд æрцæуы хъæлæсон **ы**.*

6. Алчи дæр æрхъуыды кæнæт фæллоуы тыххæй фæйнæ 3 хъуыдыйады æмæ сæ синтаксисон æвзæрст ракæнæд. Цалдæр хъуыдыйады равзарын фæйнæгыл. Хъуыдыйады мидæг номдар цавæр уæнг вæййы?

*Хъуыдыйады мидæг номдар арæхдæр вæййы сæйрат, æххæстгæнæн, фадатон дзырд.

IV. Хъомыладон куыст.

Райхалын æмбисонды хъуыды «Æнæ кусгæйæ хорз цард нæй».

Нæ зæрдыл æрлæууын кæнын А.Крыловы басня « Стрекоза и муравей». Беседæ саразын. Хатдзæгтæ скæнын.

V.Æрмæг бафидар кæныныл куыст.

Рацыд æрмæгæй зонындзинæдтæ сбæрæг кæнынæн баххæст кæнын тестытæ.

Слайд.

Банымайын житонтæ. Кæй фæнды йæ бæрæггæнæн фæхуыздæр кæнын, уымæ раттын уæлæмхасæн фарст.

VI.Хæдзармæ куыст.

42-æм урок, фæлт.278